

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 5Cdo/942/2015                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 1110212735                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 28.02.2017                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Marián Sluk              |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2017:1110212735.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Sluka, PhD. a členov senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a Mgr. Miroslava Šeptáka, v spore žalobcov 1/ P. I., bývajúcej v I., 2/ Z. I., bývajúceho v I., zastúpených JUDr. Jurajom Hadrbulcom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Riečna č. 2, proti žalovanej D. A.W., s.r.o., so sídlom v Bratislave, Mišíkova č. 38, IČO: 35 884 100, zastúpenou SOUKENÍK - ŠTRPKA, s.r.o., so sídlom Šoltésovej č. 14, Bratislava, IČO: 36 862 711, za ktorú koná samostatne ako konateľ a advokát JUDr. David Soukeník alebo JUDr. Peter Štrpka, o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 26 C 49/2010, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 11. marca 2015, sp. zn. 4 Co 246/2013, takto

### rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 11. marca 2015, sp. zn. 4 Co 246/2013 a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 15. októbra 2012 č. k. 26 C 49/2010-163 v spojení s opravným uznesením z 25. augusta 2015, č. k. 26 C 49/2010-246 zamietol žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o vstavbe a nadstavbe bytov na ul. D. uzavretej 15. júna 2009 medzi žalovanou ako stavebníkom a vlastníkami bytov v bytovom dome nachádzajúcom sa D.. V odôvodnení rozhodnutia vychádzal z ustanovenia § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“), podľa ktorého tzv. určovacia žaloba má preventívny charakter spočívajúci v tom, že s jej pomocou možno odstrániť, znížiť stav ohrozenia práva, či neistoty v právnom vzťahu v prípade, ak k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak. Právny záujem žalobcu musí byť kvalifikovaný (naliehavý), z čoho vyplýva povinnosť tvrdiť a tiež preukázať skutočnosti, z ktorých vyplýva jeho existencia. V danom prípade súd prvej inštancie mal za to, že žalobcovia neosvedčili naliehavý právny záujem na požadovanom určení a žalobu z uvedeného dôvodu zamietol. Absencia naliehavého právneho záujmu neopodstatňovala zaoberať sa vecnou stránkou sporu (najmä platnosťou predmetnej zmluvy). Záverom tiež uviedol, že ak by aj žalobcovia naliehavý právny záujem osvedčili, zmluva je uzavretá so stavebníkom na jednej strane a s vlastníkami bytov na druhej strane. Žaloba ale neobsahovala na strane žalovanej všetky subjekty - okruh účastníkov predmetnej zmluvy, ktorí majú byť účastníkmi konania,

keď účastníci zmluvy tvoria nerozlučné spoločenstvo. Uvedenú skutočnosť vyhodnotil ako nedostatok pasívnej legitímácie a žalobu zamietol i z tohto dôvodu. O trovách konania nerozhodol s poukazom na ustanovenie § 151 ods. 3 O.s.p.

2. Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 11. marca 2015, sp. zn. 4 Co 246/2013 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie z 15. októbra 2012 č. k. 26 C 49/2010-163 (§ 219 ods. 1 O.s.p.), stotožňujúc sa s dôvodom pre zamietnutie žaloby, ako nedostatku pasívnej vecnej legitímácie v sporovom konaní. Z uvedeného dôvodu sa už nezaoberal ďalšími dôvodmi pre zamietnutie žaloby súdom prvej inštancie ani odvolacími námietkami.

3. Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu napadli žalobcovia dovolaním z dôvodu vady zmätočnosti (v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) a pre nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Navrhli napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. V bližších podrobnostiach dovolateľa poukázali na nejasné okolnosti uzatvorenia spornej zmluvy, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi a ktorú so žalovanou podpísala len časť vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Upozornili na formulácie niektorých jej článkov, ktoré poškodzujú vlastnícke práva a pokojné bývanie v dome i na to, že nemali odvolacím súdom vytvorený priestor vyjadriť sa k podaniu žalovanej, ktoré im bolo doručené tesne pred vyhlásením rozsudku. Odvolaciemu súdu vytýkali nenariadenie pojednávania, hoci k tomu boli splnené podmienky v zmysle § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p. Za nesprávny označili názor o nedostatku vecnej pasívnej legitímácie na strane žalovanej. Žalovaná navrhla, aby dovolací súd dovolanie zamietol, pretože nie sú dané dôvody dovolania a ani vady konania, pre ktoré by bolo potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť.

4. Dovolanie bolo podané 25. mája 2015. Právne účinky dovolania, ktoré nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, (ďalej len „CSP“), t. j. do 30. júna 2016, zostávajú zachované. Pokiaľ bolo dovolanie v čase jeho podania prípustným prostriedkom nápravy, umožňujúcim dovolací prieskum, potom tieto účinky (a následky) sa uznávajú i v budúcnosti. Prežarovanie princípov právneho štátu do ústavného poriadku nachádza svoje normatívne vyjadrenie v ustanovení § 470 ods. 2 vete prvej CSP. Fundamentom je právna istota, ktorá v sebe nesie znaky ochrany nadobudnutých práv a s tým spojenej dôvery v právo. Účinky prípustného dovolania žalobcov dopadajú do sféry konania a rozhodovania odvolacieho súdu, ktoré sa spájajú s tzv. vadou zmätočnosti; § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. a nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie treba zrušiť.

6. V prejednávanej veci dovolanie nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ale proti takému potvrdzujúcemu rozsudku, ktorý nemá znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.; najvyšší súd dosiaľ v tejto veci nerozhodoval, preto ani nevyslovil záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Prípustnosť podaného dovolania preto z § 238 O.s.p. nevyplýva.

7. Nepripustnosť dovolania v takom prípade znamená, že sa v podstatnej miere zužuje právna možnosť využitia zákonom prezumovaných dovolacích dôvodov, a teda možnosť dovolateľa domáhať sa reparácie prípadných nesprávností v súdnom konaní, ktoré sa spájajú s tzv. inou vadou v konaní majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Z uvedeného dôvodu, na dovolateľmi uplatnené dovolacie dôvody spájané s nesprávnym právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd v tomto konaní prihliadať.

8. Dovolanie žalobcov by v danom prípade bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k niektorej z procesných vád taxatívne vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p. (tzv. vady zmätočnosti). Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z vád vymenovaných

v § 237 ods. 1 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Dovolatelia vady zmätočnosti v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdili a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania nevyplyva ani z uvedených hľadísk.

9. Žalobcovia tvrdia, že im bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Za právneho stavu do 30. júna 2016 sa odňatím možnosti konať pred súdom rozumel procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

10. Žalobcovia v súvislosti s tvrdením procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. konkrétne namietali, že súdy oboch inštancií sa nevysporiadali správne so skutkovým stavom a že im odvolací súd nevytvoril dostatočný priestor vyjadriť sa k podaniu žalovanej.

11. K tej časti dovolania, v ktorej žalobcovia, tvrdiac existenciu procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., namietajú nesprávnosti postupu súdov v procese dokazovania a hodnotenia jeho výsledkov, prípadne pri obstarávaní skutkových podkladov pre rozhodnutie, dovolací súd uvádza, že v prípade neúplnosti skutkových zistení alebo nesprávnosti skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012). Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonával všetky účastníkom navrhované dôkazy, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f/ O.s.p., lebo týmto postupom sa účastníkovi neodníma možnosť pred súdom konať (porovnaj R 37/1993 a R 125/1999). Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. (viď tiež napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011).

12. Žalobcovia tiež namietajú porušenie práva na kontradiktórne konanie a tiež zachovanie princípu rovnosti zbraní. Tvrdia, že im bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) postupom odvolacieho súdu, ktorý im znemožnil realizovať právo vyjadriť sa k procesnému úkonu protistrany. Vyjadrenia žalovanej k odvolaniu im totiž boli doručované tak, že z hľadiska časového nemali reálnu možnosť zaujať k nim stanovisko a so svojím stanoviskom oboznámiť súd. Odvolací súd rozhodol bez toho, aby vyčkal, či sa dovolatelia vyjadria k vyjadreniam žalovanej.

13. V súlade s princípom „rovnosti zbraní“ [čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) ] každá procesná strana musí mať rovnakú možnosť hájiť svoje záujmy a žiadna z nich nesmie mať podstatnú výhodu voči protistrane [viď napríklad rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Delcourt proti Belgicku z roku 1970]. Podstata tohto princípu spočíva v tom, že všetci účastníci občianskeho súdneho konania majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorého z nich. V súlade s právom na kontradiktórne konanie musia mať procesné strany príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené, s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim.

14. ESLP vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal a opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. Dospel k názoru, že a keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadřila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. Podľa názoru ESLP „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť

dozvedieť sa o všetkých dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru.

15. Nevyhnutnou podmienkou zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou je, že mu bude vytvorená procesná možnosť vyhotoviť svoje stanovisko tak, aby mal dostatok času na jeho prípravu. Za čas, ktorý umožňuje dostatočnú prípravu účastníka, označuje Občiansky súdny poriadok v iných prípadoch lehotu „najmenej päť dní“ (napríklad § 115 ods. 2, resp. § 156 ods. 3). Najvyšší súd uvedený názor prezentoval aj prijatím judikátu R 8/2016, jeho právna veta znie: „Nevyhnutnou podmienkou zabezpečenia účinnej možnosti odvolateľa vyjadriť sa k úkonu protistrany svojou replikou je, že mu súd na toto vyjadrenie poskytne primeranú lehotu, ktorá nemôže byť kratšia ako päť dní“. Jeho uverejnením v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ide už o názor, ktorý má po právnej stránke zásadný význam, a z ktorého súdy pri svojej rozhodovacej činnosti vychádzajú, jeho prípadné prelomenie (judikátúry odklon) musí byť náležité a dôkladne zdôvodnené. Dovolací súd poznamenáva, že pokiaľ za predchádzajúcej právnej úpravy bolo potrebné považovať za primeranú lehotu päť dní (viď R 8/2016), za súčasnej právnej úpravy - ako je to výslovne uvedené v ustanovení § 374 ods. 1 CSP - nemôže byť táto lehota kratšia ako desať dní.

16. V danom prípade nebola žalobcom vytvorená reálna možnosť dostatočne sa pripraviť (najmenej päť dní) na zaujatie stanoviska k vyjadreniam žalovanej k odvolaniu žalobcov z 12. marca 2013 a zo 4. júla 2013 (č. l. 202 a nasl. a č. l. 213 a nasl. spisu) a so stanoviskom oboznámiť odvolací súd tak, aby naň bolo možné prípadne vziať zreteľ pri rozhodovaní o odvolaní. Vzhľadom na to, že vyjadrenia žalovanej k odvolaniu boli právnomu zástupcovi žalobcov doručené 9. marca 2015 (viď doručienka na č. l. 229 spisu) a odvolací súd rozhodol (už) 11. marca 2015, je opodstatnené konštatovanie, podľa ktorého odvolací súd v predmetnej veci konal tak, že svojím postupom založil procesnú vadu konania považovanú v čase jeho rozhodovania za znemožňujúcu realizáciu procesných práv (viď § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

17. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Ďalšími námietkami v dovolaní sa z uvedeného dôvodu už nezaoberal.

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

## **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.